

Олекса Довбуш.

У 18 ст. у лісах і полонинах Карпат, де сходилися кордони Речі Посполитої, Волощини й Угорщини, значного розвитку набув опришківський рух (це період найбільшого піднесення опришківства, хоча перші згадки про опришків в офіційних документах зустрічаються ще в 50-х роках 16 ст., а протримався він в Карпатах до 20-30-х років 19 ст.). Центром опришківства була місцевість між річками Дністром і Черемошем, відмежованій Черногірським хребтом. У гурти опришки збиралися навесні, коли на деревах зазеленіє листя. Обираючи за свій осідок малодоступні верховини.

Гуляймо ми, браття, де трави зелені,
Де листом вкривається ліс.
По корчах сплетених, де сосна звалена,
Не знайде нас, певно, і біс.
"Гей, браття опришки." (народна пісня)

Звідти вони здійснювали свої напади на заздалегідь вибрані садиби, а в разі переслідування втікали лише їм відомими стежками на територію сусідніх країн. У народному сприйнятті опришки були благородними розбійниками, які відбирають несправедливо нажите багатство і роздають бідним, обороняють скривджених та убогих. Тогочасні джерела свідчать про те, що розбійники користувалися значною підтримкою у селах, тут їх таємно годували, переховували, лікували.

Життя опришків було оповите таємничістю і містикою. Зокрема, деякі звичаї містили в собі язичницькі елементи. Їхні гурти схожі на архаїчні юнацькі спілки, вступаючи до яких, молодик ніби переступав межу нормативного світу. Вступ до ватаги супроводжувався присягою на топірцях (гуцульська бойова зброя). Вона завершувалася словами: "А коли б я не дотримав присяги – хай мене не мине цей топір і ця опришківська зброя на землі і під землею..."

Найвідомішим з ватажків опришків був Олекса Довбуш. Він народився у 1719 році, в Печеніжині (тепер Коломийський район Івано-Франківської області). В гори до опришків Олекса Довбуш подався у 1738 році. Згодом створив свій загін, який налічував 40-50 осіб. Опорними пунктами опришків у різний час були околиці Печеніжина, Буковицька полонина, гора Стіг, Ясіня. За 1738-1745 роки ними було здійснено значну кількість походів. Зокрема здійснювалися рейди на Дрогобич, Солотвин, Рогатин, Надвірну та інші населені пункти. Як уже згадувалося вище, опришки нападали переважно на багатих людей, відбираючи у них значні суми грошей. Отож, за легендами та народними переказами, частину опришки роздавали убогим, а частину закопували в землю. Можливо, з тим і пов'язана така велика кількість легенд про скарби Довбуша. Але не варто забувати про те, що у кожній легенді є часточка правди. Одним із найвдаліших походів Довбуша був похід на Богородчанський замок влітку 1744 року. Тоді опришкам вдалось захопити багату здобич. Але не довго залишалось жити легендарному опришку. У 1745 році на Великдень він потрапив у засідку і був смертельно поранений. Легенди оповідають, що загинув він через свою коханку Дзвінку, яка підступом вивідала, де захована його сила, і таким чином допомогла його ворогам.

Одна з легенд про скарби Олекси Довбуша говорить так: "Проходив раз Довбуш у свята Великодні через Гаврилівку. Коли задзвонили в церкві дзвони, опришки вирішили далі не йти, спинилися поскидали сакви. Тоді викопали яму й закопали гроші, які несли з собою. Того року Довбуша вбили, тож скарбу він не забрав. Знайти місце, де його заховано, можна в Новорічну ніч. Там, де заховане золото, має тричі блимнути половінь (вогонь). Кажуть, один селянин, що звався Микола, йдучи понад потоком Сининовець, побачив таке полум'я. Вранці спробував викопати золото і навіть побачив скриню, але розверзлася земля і скарб зник у глибині."

Також розповідають, що частина скарбів Довбуша схована високо в горах, а точніше у Чорногорі (це найвищий хребет в українських Карпатах). І захований цей скарб у печері біля гори Піп Іван. Проте, місцеві жителі розповідають, що вхід до печери можна знайти лише взимку. На шукачів скарбів і пригод в цей час там чекають найрізноманітніші небезпеки. В Чорногорі досить багато диких звірів, а зимою вони особливо голодні. До того ж, в зимовий період з гір часто сходять лавини.